

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ**

ІВАНОВ Геннадій Сергійович

УДК 351.711.553.4 (477)

**МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Маріуполь – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь).

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
БАЛУЄВА Ольга Володимирівна,
проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь)

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, доцент **ШПАЧУК Віталій Вікторович**,
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського (м. Київ),
професор кафедри публічного управління та адміністрування;

кандидат наук з державного управління, доцент **БУБЛІЙ Максим Петрович**,
Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (м. Харків), доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

Захист відбудеться 21 червня 2019 р. о 13:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 11.107.01 у Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

Автореферат розіслано 18.05.2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. В. Хороших

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стан і тенденції розвитку морських портів України (скорочення обсягів перевезень і переробки вантажів за всіма напрямками, зниження позитивного іміджу України як надійного партнера в міжнародних транспортних відносинах, зниження конкурентних позицій та падіння рівня прибутковості морських портів у зв'язку зі значним зносом основних засобів (70 % і більше), невідповідність їх технічного рівня вимогам щодо надання послуг із здійснення операцій з вантажами) свідчить про системні вади державного управління розвитком морських портів України (МПУ) як складової транспортної інфраструктури країни і як суб'єктів господарської діяльності.

Як свідчить вітчизняний досвід, діючий механізм державного управління розвитком МПУ не забезпечує повномасштабної оптимізації діяльності морських портів, належного рівня міжгалузевої координації діяльності щодо розбудови внутрішньої транспортної інфраструктури і міжнародних транспортних коридорів із залученням МПУ, реалізації цілей становлення України як морської держави та програмних документів, спрямованих на розвиток МПУ. Фінансово-економічні показники господарської діяльності МПУ, віднесених до об'єктів, що мають стратегічне значення для розвитку держави, демонструють тенденцію до погіршення.

Означені тенденції вимагають нагального вирішення завдань щодо підвищення ефективності державного управління розвитком МПУ і механізму його реалізації з урахуванням міжнародного досвіду проведення портових реформ, сучасних тенденцій динаміки показників функціонування МПУ, цілей і завдань забезпечення реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Морської доктрини України на період до 2035 року, переорієнтування міжнародних і внутрішніх товаропотоків, посилення міжнародної конкуренції у сфері надання портових послуг.

Основою для розвитку теоретико-методичних засад розроблення і функціонування механізмів державного управління в різних сферах суспільного життя є праці вітчизняних та закордонних фахівців у галузі державного управління, зокрема: В. Авер'янова, В. Бакуменка, А. Гнатенка, Ю. Ковбасюка, Ю. Комара, Н. Нижник, Л. Приходченко, В. Токаревої, О. Черниш, В. Шпачука. Окремі аспекти дослідження державного управління розвитком МПУ і формування механізмів його реалізації розкрито у працях О. Балуєвої, М. Бублія, А. Дем'янченко, Д. Зятіної, Ю. Корнеєва, К. Михайличенко, А. Мишка, А. Петрова, О. Подцерковного, І. Примачок, А. Сергєєва, К. Труніна, С. Чена [*S. Cheon*] та ін.

Разом з тим, незважаючи на різноплановість проведених досліджень, наявний практичний досвід функціонування механізму державного управління розвитком МПУ, потребують подальшого опрацювання наукові питання щодо обґрунтування напрямів оптимізації державного управління розвитком МПУ, формування концепції і удосконалення механізму державного управління розвитком вітчизняних морських портів, формування правових і організаційно-методичних засад його запровадження. Наведене обумовило вибір теми дисертації, визначило мету, завдання, логіку, зміст дослідження та свідчить про її актуальність і науково-практичну значущість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Донецького державного університету управління за темою «Теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, в різних сферах суспільного життя» (номер державної реєстрації 0110U002889), у межах якої автором досліджено аспекти вдосконалення механізмів державного управління розвитком МПУ, визначено стратегічні пріоритети розвитку морської інфраструктури України, обґрунтовано концепцію державного управління розвитком МПУ.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертації є поглиблення теоретичних основ, розвиток методичних підходів і обґрунтування організаційних засад удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ як елементів транспортної інфраструктури країни і як суб'єктів господарювання.

Для досягнення поставленої мети вирішено такі задачі теоретичного і прикладного характеру:

- узагальнити і систематизувати теоретичні підходи до державного управління розвитком морських портів;

- розвинути теоретико-методичні засади трансформації механізму державного управління розвитком МПУ;

- визначити закономірності впливу механізму державного управління розвитком МПУ на стан та динаміку основних показників функціонування морських портів;

- удосконалити комплекс напрямів оптимізації державного управління розвитком МПУ;

- сформулювати концепцію державного управління розвитком МПУ;

- удосконалити механізм державного управління розвитком вітчизняних морських портів;

- розробити рекомендації щодо удосконалення правового та організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України.

Об'єктом дослідження є процес державного управління розвитком МПУ.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні, організаційні і науково-практичні засади удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ.

Методи дослідження. Теоретичну і методичну базу дослідження становлять наукові підходи, принципи і концепції, подані в працях закордонних та вітчизняних науковців і фахівців в сфері державного управління, стратегічного управління, державного планування і прогнозування, регіонального розвитку, економіки й управління портовою діяльністю.

У процесі дослідження використано сукупність загальних та спеціальних методів і підходів, які відповідають меті та завданням дослідження: *абстрактно-логічний метод, систематизація, узагальнення* (при аналізі теоретичних підходів до державного управління розвитком морських портів і формулюванні висновків дослідження); *порівняльного аналізу* (при зіставленні зарубіжного і вітчизняного

досвіду державного управління розвитком МПУ); *статистичного аналізу* (при виявленні тенденцій динаміки показників функціонування МПУ); рангової кореляції Ч. Спірмена (при виявленні впливу державного управління на показники фінансового результату діяльності МПУ), *системний підхід, структурно-функціональний метод, ієрархічне упорядкування* (при формуванні концепції і удосконаленні механізму державного управління розвитком МПУ); *комплексний підхід* (при обґрунтуванні наукових рекомендацій щодо удосконалення правового та організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ).

Інформаційну базу дослідження становлять статистичні матеріали Державної служби статистики України, звітні матеріали Адміністрації морських портів України (АМПУ), результати досліджень вітчизняних і закордонних науковців, а також власні дослідження автора. Нормативно-правову базу склали Конституція України, Закони України, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази та розпорядження Міністерства інфраструктури України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних основ, розвитку методичних підходів і обґрунтуванні організаційних засад удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ як елементів транспортної інфраструктури країни і як суб'єктів господарювання. Результати та ключові положення дисертації, які характеризують її наукову новизну і відображають внесок автора в розвиток державного управління як науки, полягають у такому:

удосконалено:

комплекс напрямів оптимізації системи державного управління розвитком МПУ, який враховує ключові риси стратегічного управління розвитком МПУ на різних його рівнях (державному, регіональному, МПУ) і конкретизований за основними структурними елементами системи стратегічного управління (стратегічне прогнозування, стратегічне планування і стратегічне програмування розвитку МПУ), що створює умови для розбудови суб'єкт-об'єктної взаємодії держави з суб'єктами портової діяльності, включаючи МПУ;

концептуальні засади державного управління розвитком МПУ, які, на відміну від існуючих, представлені у вигляді цілісної траєкторної концепції, яка побудована на сформульованому в роботі вихідному положенні щодо державного управління розвитком МПУ і системно поєднує теоретичні, цільові, методичні, інструментальні й організаційні складові, визначені на основі конкретизованих в роботі методичних підходів до державного управління розвитком МПУ, що закладає системне підґрунтя для забезпечення стратегічного розвитку вітчизняних морських портів як елементів транспортної інфраструктури країни і як суб'єктів господарювання;

механізм державного управління розвитком МПУ, що, на відміну від існуючого, передбачає посилення маркетингової, інституціональної, економічної складових державного управління розвитком МПУ і ґрунтується на функціональній основі стратегічного управління, який синтезований і представлений в роботі на рівнях стратегічного аналізу, стратегічного вибору, стратегічного управління, стратегічного контролю, що дозволить структурувати і забезпечити повноту організаційно-методичного забезпечення реалізації даного механізму;

комплекс правового й організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ, який ґрунтується на визначених стратегічних цілях Дорожньої карти реалізації оновленої Транспортної стратегії України і передбачає прийняття змін до Транспортної стратегії України; оновлення пріоритетів транспортної політики України; прийняття Законів України «Про кластери», «Про концесію», внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство», а також створення методичних рекомендацій, порядків, правил і процедур, що уможливають їх реалізацію.

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади державного управління розвитком морських портів за рахунок ідентифікації двох форм (суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної) взаємодії органів державного управління розвитком морських портів і суб'єктів портової діяльності, виявлення світових тенденцій проведення портових реформ і трансформації форм і методів державного управління розвитком морських портів, що дозволяє розвивати пізнавально-програмуєчі засоби державного управління розвитком МПУ;

наукова аргументація теоретико-методичних положень щодо трансформації механізму державного управління розвитком МПУ, які, на відміну від існуючих, базуються на урахуванні необхідності системного поєднання двох форм взаємодії держави і суб'єктів портової діяльності в процесі державного управління розвитком МПУ і представлені відповідно до основних елементів структури механізму державного управління розвитком МПУ (цілі, завдання, форми, методи й інструменти), що сприятиме структуруванню і підвищенню результативності організаційно-регулюючих методів державного управління розвитком МПУ;

інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління розвитком МПУ за рахунок застосування методу рангової кореляції Ч. Спірмена й обґрунтування наукового підходу до підвищення дієвості державного управління розвитком МПУ, який розкрито за допомогою чотирьох методичних положень, що дозволило підвищити рівень обґрунтованості державних управлінських рішень щодо забезпечення розвитку МПУ.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю використання сформульованих висновків і пропозицій для вдосконалення механізмів державного управління розвитком МПУ на державному, регіональному рівнях і безпосередньо порту. Результати дослідження знайшли практичне застосування в діяльності Маріупольської міської ради в частині оптимізації взаємодії з суб'єктами портової діяльності і розвитку організаційних засад взаємодії з ДП «Маріупольський морський торговельний порт» в процесі формування місцевих програм розвитку (довідка від 21.06.2018 р. № 27.2–30909-08); Державного підприємства «Маріупольський морський торговельний порт» в частині реалізації наукових рекомендацій щодо підвищення доходності підприємства і використання державно-приватного партнерства при реалізації програми диверсифікації діяльності порту (довідка від 15.08.2018 р. № 25–16/83); Дніпро-Бузького морського порту ТОВ «МГЗ» стосовно впровадження комплексу правового й організаційно-методичного забезпечення в діяльність порту (довідка від 22.11.18 р. № НГЗ-Исх-10157-18-258). Результати дисертаційного

дослідження використовуються в навчальному процесі Донецького державного університету управління МОН України при викладанні курсів «Публічне адміністрування» та «Логістична інфраструктура», «Інфраструктурне забезпечення економічних систем» (довідка від 02.11.2018 р. № 11-01.04/641).

Особистий внесок здобувача. Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, які отримані у процесі проведення досліджень, розроблено здобувачем самостійно. Внесок автора в опубліковані колективні роботи конкретизовано у списку публікацій. У друкованих працях, опублікованих у співавторстві, автору дисертації належать: аналіз сучасного розвитку економіки [1], оцінка необхідності удосконалення державного управління розвитком МПУ [2], взаємодія місцевої громади з політикою розвитку МПУ [9], концепція державного управління розвитком МПУ [15].

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дисертації оприлюднено на науково-практичних конференціях: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів» (м. Запоріжжя, 2016), Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва» (м. Львів, 2016), Міжнародній науково-практичній конференції «Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи» (м. Одеса, 2017), Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток державного управління в умовах реформування: проблеми та перспективи» (м. Маріуполь, 2017).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 16 наукових працях, зокрема, у розділах 2 монографій, 7 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, з яких 5 статей у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у зарубіжному виданні, 6 публікацій у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 7,13 др. арк., з яких 6,04 др. арк. належать особисто авторіві.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації – 238 сторінок, з них 180 сторінок основного тексту. Робота містить 23 таблиці, у тому числі 8 – на 11 окремих сторінках, 13 рисунків, у тому числі 1 – на 1 окремій сторінці, 5 додатків – на 17 сторінках. Список використаних літературних джерел із 223 найменувань викладено на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Державне управління розвитком морських портів: теоретичні засади і зарубіжний досвід» досліджено та систематизовано теоретичні засади і досвід країн світу у сфері державного управління розвитком морських портів, узагальнено і розвинуто теоретико-методичні засади формування механізму державного управління розвитком МПУ.

За результатами аналізу сучасних наукових поглядів на зміст і взаємозв'язок понять «функції управління», «функції державного управління» систематизовані наукові підходи до класифікації функцій державного управління за різними

ознаками (сфери діяльності, способу (форми) діяльності, цільової спрямованості, характеру виконуваних завдань, змісту адміністративно-правового регулювання, функціональної спрямованості, внутрішньої технології управлінської діяльності, стадій управлінського циклу, завдань суб'єкта управління, предмету державного управління, сфери діяльності і особливостей керованого об'єкта). Дослідження понятійно-термінологічної системи «стратегічне управління розвитком морських портів» дозволило визначити її особливість як керованих об'єктів в системі державного управління розвитком.

Морські порти у світовій практиці відносяться до об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави і, в той же час, є самостійними суб'єктами господарювання, які будують горизонтальні взаємозв'язки з іншими організаціями у цій сфері на договірній основі, на засадах партнерства і перебувають у відносинах підпорядкованості в системі державного управління. Наявність трьох обов'язкових елементів державного управління (суб'єкта управління, управлінського впливу, що створюється і реалізується ним, об'єктів впливу – морських портів, інших суб'єктів господарювання у сфері портової діяльності) дозволяють ідентифікувати взаємодію органів державного управління з суб'єктами господарювання у сфері портової діяльності як суб'єкт-об'єктну. Разом з тим, партнерська взаємодія портів з іншими самостійними суб'єктами господарювання базується на самоорганізаційних засадах, побудованих переважно на балансі їх економічних інтересів та представляє собою різновид суб'єкт-суб'єктної взаємодії, в якій будь-хто з учасників виступає в якості як ініціатора, так і регулятора взаємин в полі, систематизованому і визначеному державним управлінням відповідно до моделі морського порту за ознаками комбінацій власності на активи і розподілу управлінських повноважень.

Аналіз зарубіжного досвіду проведення портових реформ дозволив виявити основні тенденції їх реалізації: забезпечення підвищення ефективності функціонування національного господарства за рахунок оптимізації транспортної інфраструктури, елементом якої виступають морські порти; лібералізація управління морськими портами з позицій реалізації прав власності; сприяння зростанню прибутковості морського порту як суб'єкту господарювання з активним переходом до порту-володільця як форми організації функціонування морських портів Європи і світу; забезпечення системності і повноти реалізації функцій державного управління при здійсненні суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної взаємодії держави з суб'єктами портової діяльності.

Обґрунтовано, що у міжнародному вимірі зміщуються акценти щодо ролі і функцій держави у стратегічному управлінні розвитком морських портів, особливого значення набувають економічні й методично-організаційні підходи до розуміння їх змісту з урахуванням просторового аспекту. В межах класифікації функцій державного управління за способом (формою) діяльності на перший план виступають законодавча (нормотворча), виконавча і контрольна функції держави. Методи державного управління розвитком морських портів суттєво різняться залежно від поточної структури управління портом і її модифікації залежно від комбінації власності на портові активи, що зумовлює національні особливості

механізму державного управління розвитком морських портів країн світу. Однак, в площині суб'єкт-об'єктної взаємодії держави з суб'єктами портової діяльності домінують правові й економічні методи державного регулювання, а стосовно суб'єкт-суб'єктної взаємодії – організаційні й адміністративні.

Дослідження сутності і структури, а також вітчизняного досвіду формування і функціонування механізму державного управління розвитком МПУ дозволило сформулювати комплекс теоретико-методичних положень щодо його трансформації відповідно до основних елементів структури:

ціль: реалізація державної політики розвитку МПУ як суб'єкта господарювання і як елемента транспортної інфраструктури країни на основі ефективного використання геопросторового розташування і наявних потужностей МПУ;

завдання: забезпечення переходу МПУ до моделі порта-володільця; лібералізація прав власності на активи порту; збалансованість розвитку МПУ в системі внутрішніх і зовнішніх перевезень як елемента міжнародних транспортних коридорів (МТК);

форми: правові (нормативно-законодавчі акти і правові наслідки їх застосування), процесуальні (визначення і організація процесу державного управління розвитком МПУ), структурні (удосконалення структури органів державного управління розвитком МПУ);

методи: економічні (непрямі – на рівні суб'єкт-об'єктної взаємодії, прямі – на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії); адміністративно-правові (регламенти, приписи, примус, переконання); організаційні (упорядкування взаємодії органів державного управління, органів місцевого самоврядування, учасників портової діяльності);

інструменти: транспортна політика держави, державна політика у суміжних сферах суспільного життя і механізми їх реалізації.

У другому розділі «**Діагностика стану державного управління розвитком морських портів в Україні**» виконано аналіз стану і показників розвитку МПУ; визначено основні фактори впливу на стратегічний розвиток вітчизняних морських портів і удосконалено комплекс напрямів оптимізації стратегічного управління розвитком вітчизняних морських портів.

Аналіз діяльності морських портів України показав, що з 18 портів із загальною проектною потужністю 209 млн т, лише Одеський належить до портів-хабів; Іллічівський, Маріупольський, Миколаївський, Ренійський морські порти – до диверсифікованих, решта – до нішевих. Обсяги перевалки вантажів в МПУ щорічно зменшуються за всіма напрямками (транзит, експорт, імпорт, внутрішнє сполучення). Анексія Кримського півострова і суспільно-політична ситуація, яка склалася в Україні у 2014 році, різко змінили показники діяльності МПУ. Разом з тим, втрата Україною обсягів транзиту розпочалася до військового конфлікту і зумовлена розбудовою морських потужностей суміжними країнами, створенням ними нових конкурентних переваг, системними проблемами з митним оформленням вантажів в українських портах, незадоволеністю бізнесу якістю та рівнем транспортних і логістичних послуг тощо.

Найбільша частка експортних вантажів, перероблених в МПУ, які були відправлені флотом України, припадає на країни Азії (52,2 %), 26,4 % – на країни Африки (з них 80,4 % – на Єгипет); 15,8 % – країни ЄС (з них 26,3 % – на Болгарію,

26,0% – на Іспанію). Серед експортних вантажів, які були відправлені іноземним флотом, 55,5 % припадає на країни Азії (з них 40,8 % – на Китай, 20,3 % – на Індію); 26,7 % – на країни ЄС (з них: Італія – 26,0 %, Нідерланди – 20,1 %, Іспанія – 16,6 %). В переробці транзитних вантажів на країни Європи (за виключенням країн ЄС) припадало 84,2 %, з яких 78,9 % – РФ; 14,5 % – Білорусь; 6,6 % – Республіка Молдова. На країни Азії припадало 14,5 %, з яких 66,7% – на Республіку Казахстан. Більше 80% загального обсягу переробки припадало на порти: «Южний», Одеський, Миколаївський, Іллічівський, Маріупольський.

Частка державних стивідорних компаній (ДСК) на причалах АМПУ складала третину від загальних обсягів, а в 2016 р. зменшилася на 4 % на користь приватних стивідорних компаній (ПСК) на причалах АМПУ. При цьому промтовари у ящиках і кіпах, папір, автотехніка і сільгосптехніка, вантажі чорних металів (за виключенням чавуну, металопрокату і брухту), автомобілі великовантажні перероблялися практично виключно ДСК на причалах АМПУ. Близько 85 % наливних нафтопродуктів, 75 % олії і 100 % хімічних наливних експортних вантажів, 60 % експортних тарноштучних вантажів переробляються ПСК на причалах АМПУ.

Узагальнення результатів аналізу ефективності державного управління розвитком МПУ як елементів транспортної інфраструктури і МТК дозволяє стверджувати, що суспільно-політична ситуація і зниження позитивного іміджу України як надійного партнера в міжнародних відносинах, анексія Кримського півострова призвели до зламу тенденцій у розвитку МПУ і ускладнили оцінку впливу державного управління на цей процес. Відбулася різка зміна основних факторів забезпечення стабільного розвитку морських портів, на перший план вийшли економічна та політична кризи на фоні воєнних дій на сході країни. Кількаразове збільшення обсягів переробки експортних вантажів в окремих портах України викликано тимчасовою втратою портів Криму і перерозподілом вантажопотоків територією України в цілому. Розрив великої частини партнерських зв'язків з підприємствами країн СНД, зміна структури зовнішньої торгівлі України, призвели до значного скорочення транзитних та імпорتنних вантажопотоків. Становлення нових маршрутів вантажопотоків відбувається практично стихійно. Зберігаються проблеми розвитку ДСК, знос основних фондів яких становить понад 80 %, що, поряд з іншим, ще більше знижує конкурентоспроможність МПУ.

Для аналізу впливу системи державного управління розвитком МПУ як суб'єктів господарювання у площині суб'єкт-суб'єктної взаємодії запропоновано використання узагальнюючого економічного показника діяльності МПУ (чистого прибутку), формування якого забезпечують обсяги переробки вантажів у розрізі окремих їх видів. Визначення наявності і потужності впливу зміни експортних (X_1), імпорتنних (X_2), транзитних (X_3) вантажопотоків і вантажопотоків внутрішнього сполучення (X_4) на зміну чистого прибутку (Y) МПУ запропоновано оцінювати за допомогою методу рангової кореляції Ч. Спірмена. Результати розрахунків (табл. 1) свідчать про те, що найбільшою мірою зміни у показниках чистого прибутку морських портів спричинені змінами експортних вантажопотоків, а не транзитних.

Результати рангової кореляції між зміною чистого прибутку морських портів України і окремих вантажопотоків

Показник	r_s	Інтерпретація результатів
Експорт (X_1)	0,752747	зв'язок присутній, підтверджує зростання
Імпорт (X_2)	0,606631	
Транзит (X_3)	0,619204	
Внутрішні перевезення (X_4)	0,569464	

Зміна обсягів імпорتنих вантажопотоків також досить істотно пов'язана з чистим прибутком, чого не демонструє динаміка обсягів внутрішніх перевезень. Аналіз взаємозв'язків змінних, проведений окремо у групі нішевих портів, показав, що статистично значущого зв'язку між досліджуваними змінними немає.

Результати проведеного аналізу дозволили розвинути інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління розвитком МПУ, складовою якого виступає науковий підхід до забезпечення дієвості державного управління розвитком МПУ, що розкривається у таких методичних положеннях:

підвищення ефективності державного управління розвитком МПУ за рахунок ресурсного (в т. ч. бюджетно-фінансового) таргетування на основі цілеспрямованого формування товаропотоків територією України, розвитку МТК і визначення кола потенційних портів-конкурентів, порівняно з якими мають бути досягнуті конкурентні переваги МПУ;

посилення взаємодії між Міністерством інфраструктури України й іншими центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування у процесі формулювання цілей стратегічного розвитку морської галузі, зокрема МПУ, що передбачає розвиток форм і методів такої взаємодії, поліпшення організаційно-управлінських процедур тощо;

посилення функцій державного планування і програмування розвитку МПУ як структуроутворюючих і бюджетоформуючих підприємств на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць;

поглиблення диференціації методів, інструментів і важелів державного управління розвитком МПУ.

Обґрунтовано, що державному і територіальному рівням системи державного управління розвитком МПУ притаманні риси стратегічної архітекtonіки, а на рівні морського порту превалюють риси оперативної архітекtonіки. При цьому відмінності між ними проявляються за такими ознаками, як: місія і призначення; статус МПУ як об'єкта управління; джерела розвитку; співвідношення організації і самоорганізації; критерії ефективності системи стратегічного управління; базові методи. В рамках представленого наукового підходу удосконалено комплекс напрямів оптимізації системи стратегічного управління розвитком МПУ за її основними структурними елементами:

– державне стратегічне прогнозування розвитку МПУ (в частині збільшення горизонту прогнозування (до 10 років) з періодичним (раз на 3 роки) переглядом

достовірності прогнозу і його корегуванням за результатами перегляду; варіативності прогнозів очікуваних змін зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної ситуації, а на їх основі – прогнозів економічного і соціального розвитку країни; механізмів забезпечення взаємодії учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку; інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення варіативного прогнозування економічного і соціального розвитку країни, її галузей і територій);

– *державне стратегічне планування розвитку МПУ* (в частині конкретизації методичних підходів до стратегічного планування розвитку МПУ, створення концепції розвитку МПУ, удосконалення стратегії розвитку МПУ);

– *державне стратегічне програмування розвитку МПУ* (в частині формування і затвердження державних і державних цільових програм як інструментів реалізації концепції і стратегії розвитку МПУ) (рис. 2).

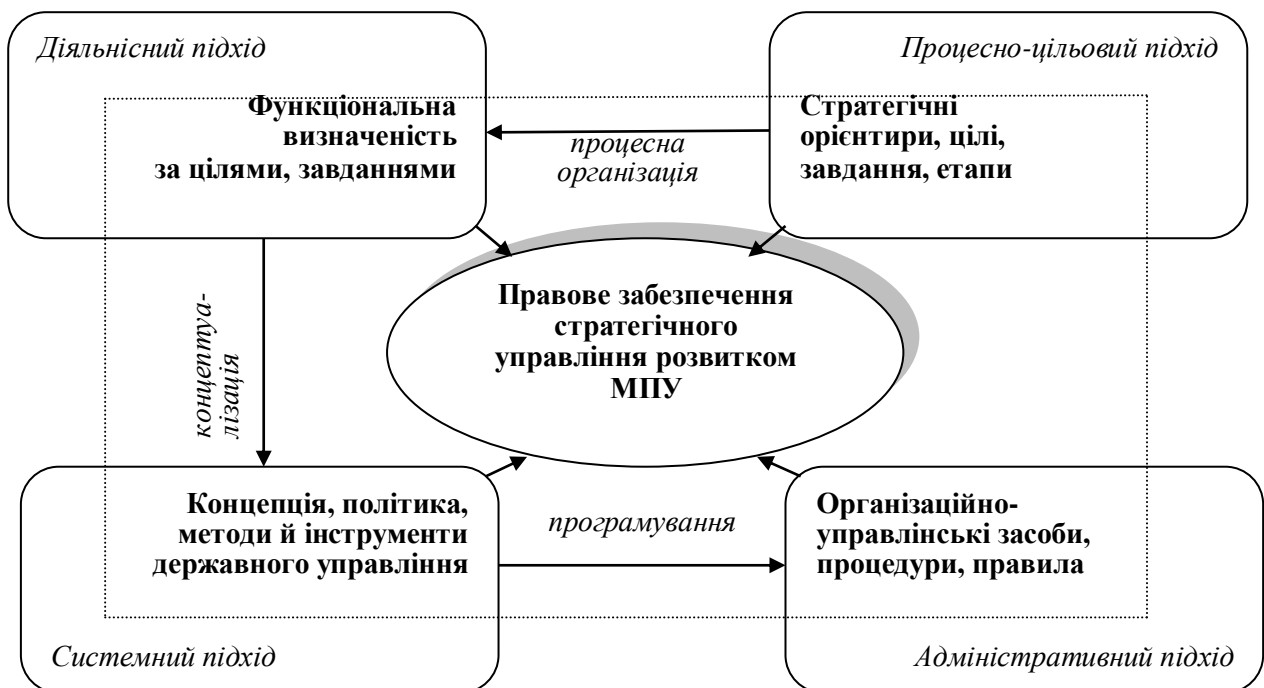

Рис. 2. Конкретизація методичних підходів до стратегічного планування і програмування розвитку МПУ

У третьому розділі «Удосконалення механізму державного управління розвитком морських портів України» сформовано концепцію державного управління розвитком МПУ, удосконалено механізм його забезпечення і розроблено наукові пропозиції щодо удосконалення правового й організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ.

Запропонована концепція державного управління розвитком МПУ, в якій виділені рівні, які відповідають етапам осмислення проблеми і концептуалізації підходу до її вирішення (рис. 3). Теоретичний рівень розкрито через зміст репрезентованої системи поглядів, конкретизацію методичних підходів в межах

основоположних ідей виділених базових теорій, течій і шкіл, принципи їх реалізації. Сформульоване в роботі вихідне концептуальне положення державного управління розвитком МПУ пов'язує методологічний рівень концепції з рівнем цілепокладання.

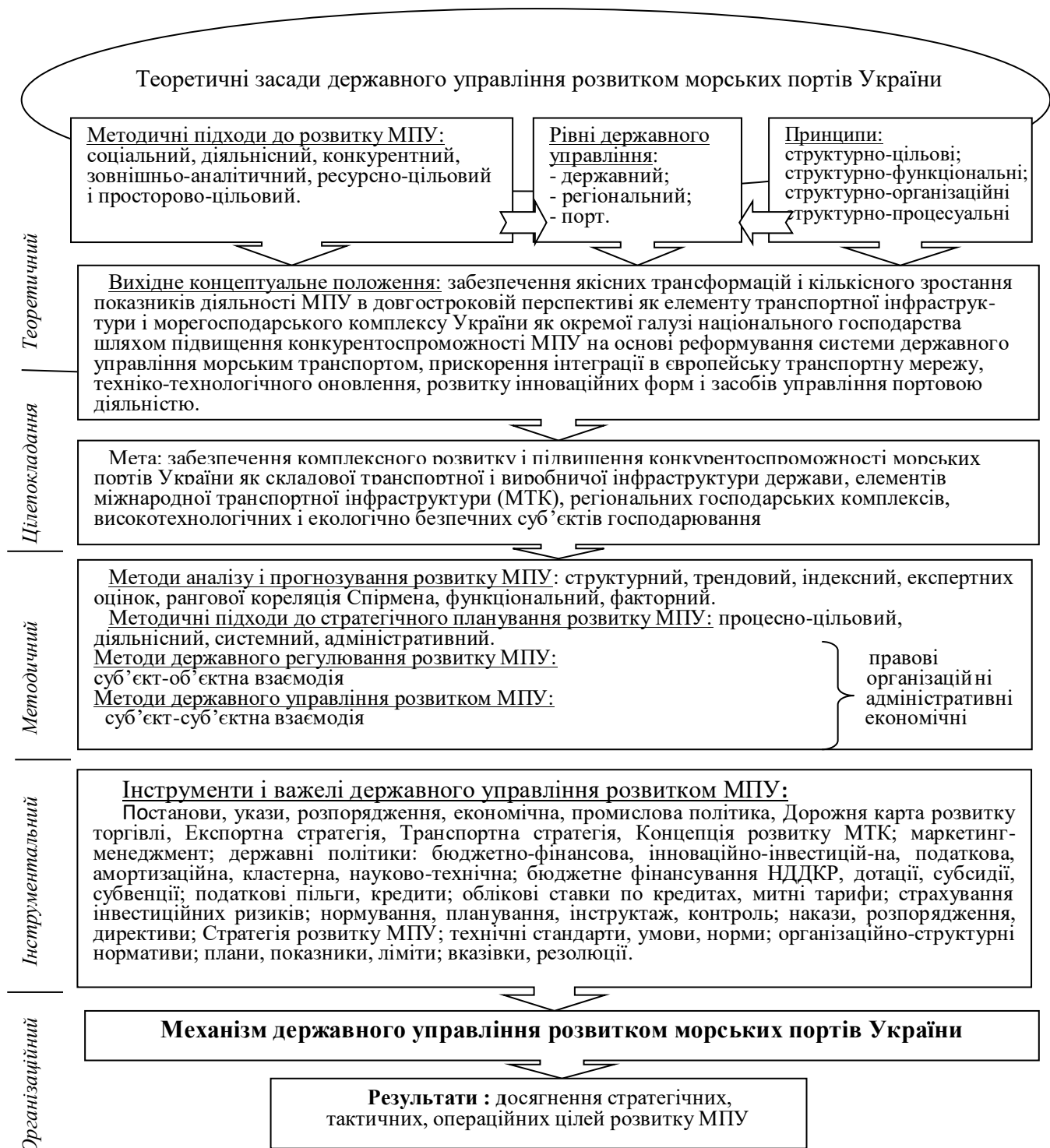

Рис. 3. Концепція державного управління розвитком морських портів України

На методичному рівні представлені методи дослідження і реалізації державного управління розвитком МПУ, доповнені запропонованими в роботі спеціальними методами, обумовленими об'єктно-предметною сферою даного

дослідження. Методи державного управління розвитком МПУ доцільно диференціювати за формою взаємодії між органами державного управління і суб'єктами портової діяльності, що зумовлює особливості застосування інструментів і важелів державного впливу на розвиток МПУ, представлених на інструментальному рівні концепції. Організаційний рівень представляє механізм взаємодії органів державного управління і місцевого самоврядування з суб'єктами портової діяльності усіх форм власності, включаючи способи, методи, процедури такої взаємодії. Запропонована концепція має траєкторний характер і дозволяє конкретизувати завдання державного управління розвитком МПУ і засоби їх досягнення в межах визначених законодавством повноважень Міністерства інфраструктури України, які в роботі систематизовані в розрізі окремих функцій державного управління за ознакою функціональної спрямованості.

Обґрунтовано, що в межах реалізації запропонованої концепції система стратегічного управління має складати функціональну основу удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ, структурний синтез якого здійснено на чотирьох рівнях: стратегічний аналіз (державне прогнозування і планування розвитку МПУ як елементів транспортної інфраструктури України і регіональних господарських комплексів); стратегічний вибір (цілепокладання державного управління розвитком МПУ як елементів транспортної інфраструктури України, регіональних господарських комплексів і складових галузевого розвитку); стратегічне управління (формування і реалізація стратегії (стратегічних планів) розвитку МПУ); стратегічний контроль (моніторинг результатів державного управління розвитком МПУ) (рис. 4). Декомпозиція структурних елементів механізму виконувалася за ієрархічними рівнями: «суб'єкти → об'єкти → цілі → завдання → методи → інструменти → важелі». Удосконалений механізм державного управління розвитком МПУ передбачає посилення трьох функціональних складових, визначених за рівнями механізму, цілями і завданнями, методами, інструментами і важелями реалізації:

маркетингової (в частині методів державного прогнозування розвитку закономірностей і довгострокових тенденцій перебігу світових економічних процесів, визначення напрямів підвищення конкурентоспроможності МПУ як складової транспортної і виробничої інфраструктури держави, елементів міжнародної транспортної інфраструктури (МТК) і регіональних господарських комплексів, високотехнологічних і екологічно безпечних суб'єктів господарювання);

інституціональної (лібералізація структури власності на активи порту і її модифікації, розвиток моделей партнерства у портовій діяльності, створення інтегрованих структур за участю МПУ);

економічної (модернізація і технічне переоснащення, технологічне оновлення, нарощування потужностей, створення достатніх глибин на підхідних шляхах і в акваторіях МПУ для обслуговування великих суден; підвищення інвестиційної привабливості МПУ; розширення номенклатури і підвищення якості послуг МПУ; удосконалення технічного регулювання; розвиток кадрового потенціалу МПУ).

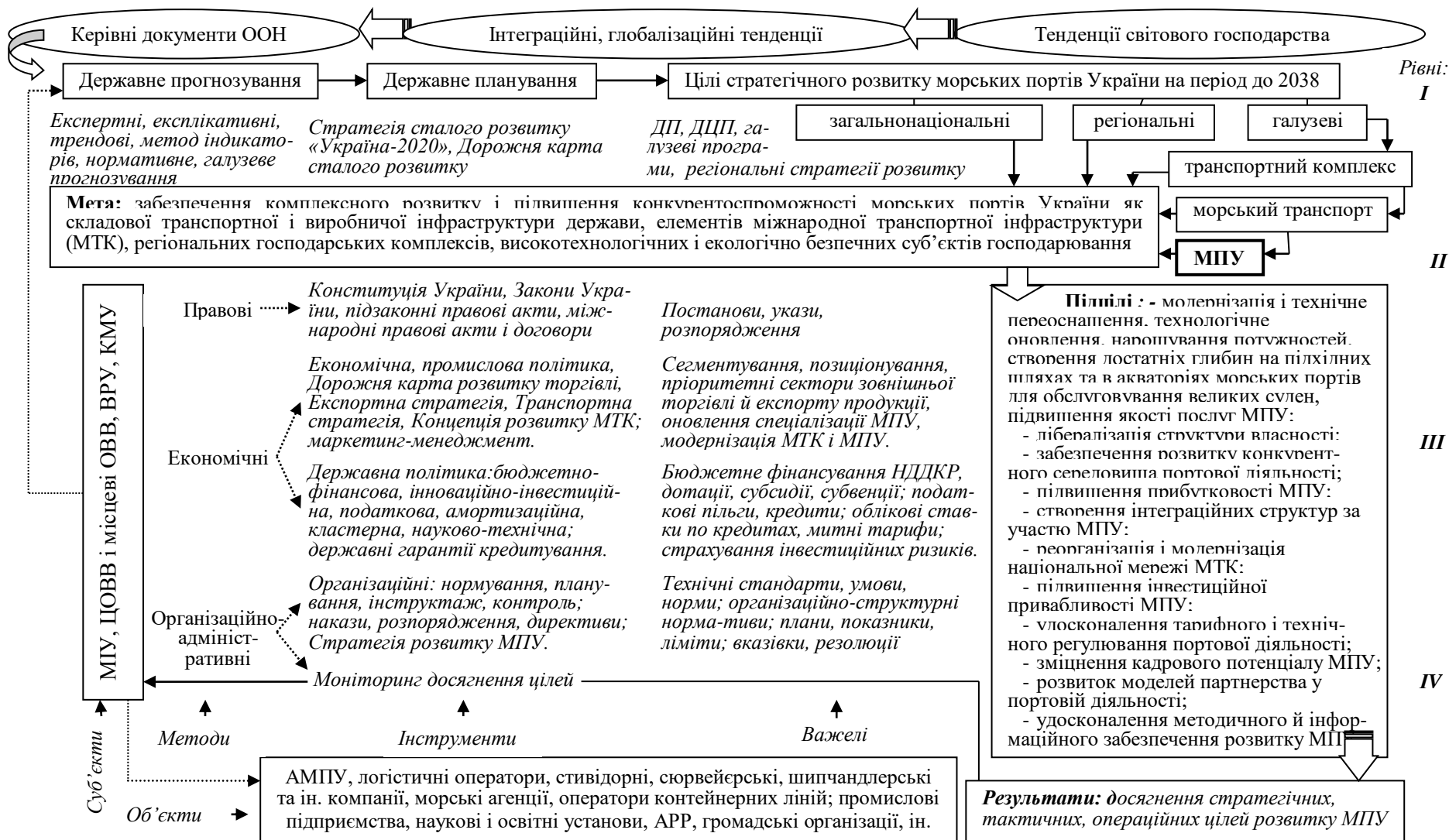

Рис. 4. Механізм державного управління розвитком морських портів України

Обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення правового і організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ, які базуються на визначених стратегічних цілях Дорожньої карти реалізації оновленої Транспортної стратегії України (забезпечення умов для підвищення конкурентоспроможності МПУ; збалансування інтересів державної стратегії регіонального розвитку і транспортної стратегії України; належне ресурсне забезпечення розвитку МПУ; інституціональний розвиток сфери портової діяльності; запровадження інноваційної моделі розвитку вітчизняних морських портів) та деталізовані у розрізі окремих завдань для їх досягнення.

Удосконалено правове забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ, яке передбачає: прийняття змін до Транспортної стратегії України, які визначають Дорожню карту її реалізації (у складі Транспортної стратегії України або у якості окремого документу); оновлення пріоритетів транспортної політики України; розробку й прийняття Законів України «Про кластери», «Про концесію», внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» в частині визначення засад партнерства у формі контрактів життєвого циклу.

Пропозиції щодо удосконалення організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ структуровані за стратегічними цілями Дорожньої карти реалізації оновленої Транспортної стратегії України і спрямовані на регламентацію структурних та динамічних організаційних взаємовідносин центральних органів виконавчої влади, органів територіального і галузевого управління, суб'єктів портової діяльності, а також способів організації і здійснення діяльності, виконання типових завдань і порядку їх застосування для досягнення встановлених цілей діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі на підставі проведеного дослідження вирішено актуальне науково-практичне завдання у галузі державного управління щодо розвитку методичних підходів і обґрунтування організаційних засад удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ. Результати дослідження дозволили сформулювати такі висновки:

1. На основі систематизації наукових підходів до розуміння і класифікації функцій державного управління, дослідження понятійно-термінологічної системи «стратегічне управління розвитком морських портів», узагальнення характеристик існуючих моделей морських портів (на основі комбінацій власності та управління) і структур управління розвитком морських портів ідентифіковано суб'єкт-об'єкту і суб'єкт-суб'єкту форми взаємодії органів державного управління розвитком морських портів і суб'єктів портової діяльності. За результатами вивчення зарубіжного досвіду розвитку морських портів виявлено світові тенденції

проведення портових реформ і трансформації форм та методів державного управління розвитком морських портів.

2. За результатами вивчення теоретико-методичних засад формування й функціонування механізму державного управління розвитком МПУ ідентифіковано вітчизняну модель морського порту як порт-інструмент (перехідна форма від державного порту до порта-володільця). Встановлено, що механізм державного управління розвитком МПУ в цілому не спрямований на системну розбудову суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної форм взаємодії держави і суб'єктів портової діяльності в процесі державного управління розвитком МПУ, не забезпечує розвитку МПУ як елементу МТК, що спричиняє невідповідність вітчизняних і світових тенденцій портових реформ. Викладене дозволило посилити наукову аргументацію теоретико-методичних положень щодо трансформації механізму державного управління розвитком МПУ, які структуровані за цілями, завданнями, формами, методами й інструментами державного управління.

3. За результатами аналізу стану національної системи МПУ встановлено, що обсяги перевалки вантажів в МПУ щорічно зменшуються за всіма напрямками, що зумовлено як суспільно-політичною ситуацією в країні (розрив міжнародних господарських зв'язків і переорієнтація міжнародних транспортних товаропотоків через МТК), так і недоліками державного управління розвитком МПУ (втрата конкурентних переваг вітчизняними МПУ, системні проблеми з митним оформленням вантажів в українських портах, незадовільний рівень якості транспортних і логістичних послуг, не конкурентоспроможність державних стивідорних компаній тощо). За допомогою методу рангової кореляції Ч. Спірмена виявлено найбільшу залежність фінансово-економічних показників діяльності МПУ від зміни експортних вантажопотоків, найменшу – від зміни обсягів внутрішніх перевезень. Викладене посилює інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління розвитком МПУ з урахуванням сформульованих методичних положень, що розкривають науковий підхід до підвищення дієвості державного управління розвитком МПУ (посилення взаємодії між ЦОВВ, ОМС у процесі цілепокладання розвитку МПУ і його ресурсного таргетування; забезпечення конкурентних переваг МПУ на основі цілеспрямованого формування товаропотоків і розвитку МТК територією України; посилення функцій державного планування і програмування розвитку МПУ на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць; диференціація методів, інструментів і важелів державного управління розвитком МПУ).

4. Удосконалення комплексу напрямів оптимізації стратегічного управління розвитком МПУ здійснено з урахуванням визначених відмінностей стратегічного управління розвитком МПУ на різних рівнях (державному, регіональному, МПУ) в частині місії і призначення, статусу МПУ як об'єкта управління; джерел його розвитку; співвідношення організації і самоорганізації; критеріїв ефективності системи стратегічного управління і базових методів його здійснення, а також результатів аналізу правових актів, що регулюють діяльність морського транспорту і МПУ у складі транспортної інфраструктури. Визначені напрями оптимізації системи

стратегічного управління розвитком МПУ згруповано за її структурними елементами і розкривають зміст трансформацій стратегічного прогнозування, стратегічного планування і програмування розвитку МПУ.

5. Удосконалено концептуальні засади державного управління розвитком МПУ, які ієрархічно побудовані і представлені у вигляді цілісної траєкторної концепції такими елементами: на методологічному рівні – методологією дослідження і державного управління розвитком МПУ, рівнями управління, керівними принципами, вихідним концептуальним положенням; на рівні цілепокладання – метою державного управління розвитком МПУ; на методичному рівні – методами аналізу і прогнозування розвитку МПУ, методичними підходами до стратегічного планування розвитку МПУ, методами розвитку суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної взаємодії органів державного управління з суб'єктами портової діяльності; на інструментальному рівні - інструментами і важелями державного управління; на організаційному рівні – механізмом державного управління розвитком МПУ. Систематизовано функції Міністерства інфраструктури України за ознакою їх спрямованості.

6. Удосконалено механізм державного управління розвитком МПУ, який спрямований на забезпечення збалансованого розвитку суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної взаємодії держави з суб'єктами портової діяльності. Обґрунтовано необхідність посилення маркетингової, інституціональної, економічної складових державного управління розвитком МПУ, які деталізовано за цілями і завданнями, методами, інструментами і важелями державного впливу на розвиток МПУ. Механізм визначений на рівнях стратегічного аналізу, стратегічного вибору стратегічного управління, стратегічного контролю. Завдання державного управління розвитком МПУ і засоби їх досягнення систематизовано в розрізі виконання окремих функцій державного управління за ознакою функціональної спрямованості.

7. Науково обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення правового і організаційно-методичного забезпечення, що передбачають прийняття змін до Транспортної стратегії України; оновлення пріоритетів транспортної політики України; прийняття Законів України «Про кластери», «Про концесію», внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство», а також створення методичних рекомендацій, порядків, правил і процедур, що уможливають їх реалізацію.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні результати дисертації

1. Balueva O. V., Ivanov G. S. Prospects of Ukrainian economy competitiveness in the context of sustainable development. *National economic reform: experience of Poland and prospects for Ukraine : collective monograph*. Kielce, 2016. Vol. 1. С. 24–41 (0,52 др. арк.).

Особистий внесок: узагальнено проблеми сучасного етапу розвитку економіки України та доведена потреба у необхідності її трансформації.

2. Балуєва О. В., **Іванов Г. С.** Сучасні тенденції розвитку морських портів. *Трансформаційні процеси економіки та управління* : монографія / за заг. ред. О. В. Балуєвої. Кривий Ріг, 2017. С. 141–159 (0,8 др. арк.).

Особистий внесок: проаналізовано сучасний стан функціонування українських портів, доведено необхідність удосконалення державного управління їх розвитком.

**Статті у наукових фахових виданнях та виданнях,
внесених до наукометричних баз даних:**

3. Іванов Г. С. Стратегічні пріоритети розвитку морської інфраструктури України. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін». Серія «Державне управління»*. 2015. Т. XVI, вип. 297. С. 206–212 (0,4 др. арк.).

4. Іванов Г. С. Зарубіжна практика стратегічного управління розвитком морських портів. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін». Серія «Державне управління»*. 2016. Т. XVII, вип. 298. С. 116–129 (0,78 др. арк.).

5. Іванов Г. С. Аналіз стану і показників розвитку морських портів України. *«Державне управління: удосконалення і розвиток»*. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (0,68 др. арк.).

6. Іванов Г. С. Підходи до удосконалення механізму державного управління розвитком морських портів України. *Держава та регіони (Серія: Державне управління)*. 2018. №1(61). С. 89–95 (0,6 др. арк.).

7. Іванов Г. С. Формування концепції державного управління розвитком морських портів України. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління (Серія «державне управління»)*. 2018. №1(78). С. 200–208. (0,57 др. арк.).

8. Іванов Г. С. Правове та організаційно-методичне забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №14. С. 116–120 (0,65 др. арк.).

9. Balueva O., **Ivanov G.** The Legal Framework of the Territorial Community Interests Provision in the Process of the Seaport Development. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law. (IJONEPAAL)*. 2018. С. 145 –154. (0,7 др. арк.).

Особистий внесок: визначено основні чинники, які необхідно враховувати при вирішенні питання про дотримання інтересів територіальних громад в процесі створення правової та організаційно-методичної підтримки для реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України.

10. Іванов Г. С. Основні фактори впливу на стратегічний розвиток морських портів України на сучасному етапі розвитку. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2018. № 6. С. 57–61 (0,52 др. арк.).

Матеріали наукових конференцій

11. Іванов Г. С. Державно-приватне партнерство як інструмент розвитку морської інфраструктури України. *Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів* : матеріали Всеукраїнської

науково-практичної конференції, 23–24 грудня 2016 р. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. С. 29–33 (0,16 др. арк.).

12. Іванов Г. С. Деякі підходи до державного управління розвитком морських портів. *Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи* : матеріали Міжнародна науково-практична конференція, 3–4 березня 2017 р. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2017. С. 78–80 (0,17 др. арк.).

13. Іванов Г. С. Стратегічне управління розвитком морських портів: державний аспект. *Розвиток державного управління в умовах реформування: проблеми та перспективи* : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 18–19 квітня 2017 р. Маріуполь : Донецький державний університет управління; Український культурологічний центр. С. 27–30 (0,12 др. арк.).

14. Іванов Г. С. Перспективи розвитку морської інфраструктури України. Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 грудня 2016 р. Львів : ЛЕФ, 2016. Ч. 1. С. 43–44 (0,12 др. арк.).

15. Балусєва О. В., **Іванов Г. С.** Концептуальні положення державного управління розвитком морських портів України. *Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 17–19 травня 2018 р. Маріуполь : Донецький державний університет управління; Український культурологічний центр, 2018. С. 242–245 (0,17 др. арк.).

Особистий внесок: обґрунтовано підхід до формування концепції державного управління розвитком морських портів України на ієрархічних засадах згідно етапів осмислення проблеми і концептуалізації підходу до її вирішення.

16. Іванов Г. С. Формування комплексного механізму державного управління розвитком морських портів України. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 30 березня 2018 р. Львів : ТзОВ «Ліга-Прес», 2018. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 49–51 (0,17 др. арк.).

АНОТАЦІЯ

Іванов Г. С. Механізм державного управління розвитком морських портів України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Донецький державний університет управління, Міністерство освіти і науки України, Маріуполь, 2019.

Розвинуто теоретичні засади державного управління морськими портами: визначені форми взаємодії органів державного управління розвитком морських портів і суб'єктів портової діяльності, світові тенденції проведення портових реформ і трансформації форм і методів державного управління розвитком морських портів. Розвинуто інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління

розвитком МПУ на основі закономірностей впливу механізму державного управління розвитком МПУ на їх стан і тенденції динаміки показників функціонування. Удосконалено комплекс напрямів оптимізації системи державного управління розвитком МПУ на державному, регіональному і портовому рівнях, який конкретизований за структурними елементами системи стратегічного управління МПУ. Удосконалено концептуальні засади державного управління розвитком МПУ, які включають: вихідне положення, синтетичну методологію дослідження і державного управління розвитком МПУ, цільову, методичну, інструментальну й організаційну складові. Удосконалено механізм державного управління розвитком МПУ, який передбачає посилення маркетингової, інституціональної, економічної складових державного управління розвитком МПУ і представлено на рівнях стратегічного аналізу, стратегічного вибору, стратегічного управління, стратегічного контролю. Удосконалено комплекс правового й організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком МПУ.

Ключові слова: державне управління, суб'єкт-об'єктна/суб'єкт-суб'єктна взаємодія, морський порт, розвиток, траєкторна концепція, механізм, правове забезпечення, організаційно-методичне забезпечення.

SUMMARY

Ivanov G. The mechanism of state management of development of sea ports of Ukraine. – Qualification scientific work as the manuscript.

Thesis for a Candidate of Public Administration degree by specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Donetsk State University of Management of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Mariupol, 2019.

The dissertation is solved the actual scientific and practical task of improving the mechanism of state management of the development of sea ports of Ukraine as elements of the transport infrastructure of the country and as subjects of management.

According to the results of the research of the theoretical principles of state management, the development of sea ports is generalized the characteristics of existing models of seaports and management structures for the development of seaports, two forms of interaction between public authorities in the development of seaports and subjects of port activity are identified (subject-object and subject-subject). The foreign experience of development of sea ports is generalized and world tendencies of port reforms and transformation of forms and methods of state management by development of sea ports are revealed.

The theoretical and methodological provisions concerning the transformation of the state governance mechanism of sea ports of Ukraine development are justified and disclosed through the goals, tasks, forms, methods and instruments of state management for the development of sea ports of Ukraine as components of its implementation mechanism.

According to the results of the analysis of the state of the national sea ports of Ukraine system, the main factors influencing the dynamics of cargo handling in sea ports

of Ukraine are identified. On the basis of the application of the rank correlation S. Spirman method for analyzing the influence of the state administration system on the development of the sea ports of Ukraine on the financial and economic indicators of their activities, the scientific approach to increasing the effectiveness of state management by the sea ports of Ukraine development is justified.

The complex of directions for optimization of the system of strategic management of the development of sea ports of Ukraine on its main structural elements (strategic forecasting, strategic planning and strategic programming of the development of sea ports of Ukraine are improved.

The initial conceptual position of the state administration for development of sea ports of Ukraine is formulated: provision of qualitative transformations and quantitative growth of indicators of sea ports of Ukraine activity in the long run as an element of transport infrastructure and the sea-economic complex of Ukraine as a separate branch of national economy by increasing the competitiveness of sea ports of Ukraine on the basis of reformation of the system of state management by sea transport, acceleration of integration into European transport network, technical and technological renewal the development of innovative forms and means of port activity management. The trajectory concept of state governance for the development of sea ports of Ukraine is formed for the first time, the content of which is disclosed at such levels as: methodological, goal-setting, methodical, instrumental, organizational. In accordance with the established concept, the functions of the Ministry of Infrastructure of Ukraine are systematized on the basis of their functional orientation. Improvement of the state governance mechanism for the development of the sea ports of Ukraine is carried out in the direction of ensuring the balanced development of the subject-object and subject-subject interaction of the state with the subjects of port activity. The mechanism is structured and described at four levels: strategic analysis, strategic choice, strategic management, strategic control.

Improving of legal support for the implementation of the state development management mechanism of the sea ports of Ukraine is proposed to be implemented through the adoption of amendments to the Transport Strategy of Ukraine; updating priorities of Ukraine's transport policy; adoption of the Laws of Ukraine "On Clusters", "On Concession", amendments to the Law of Ukraine "On Public-Private Partnership". Improvement of the organizational and methodological support of the implementation of the mechanism of state governance for the development of the sea ports of Ukraine is aimed at regulating the structural and dynamic organizational relationships of the central executive authorities, the bodies of territorial and branch management, subjects of port activity, as well as ways of organizing and carrying out activities, performing typical tasks and the order of their application for achievement. the established goals of the activity, as well as the creation of methodological recommendations, procedures, rules and procedures that enable them to be implemented.

Key words: state administration, subject-object / subject-subject interaction, seaport, development, trajectory concept, mechanism, legal support, organizational and methodological support.